

Prof. Dr. Oktay UYGUN
Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Öğretim Üyesi

DEVLET TEORİSİ

İÇİNDEKİLER

İçindekiler.....	V
------------------	---

Giriş Bölümü TEMEL KAVRAMLAR

İktidar	2
Otorite.....	2
Siyasal İktidar.....	3
Meşruiyet.....	7
Devlet	8
Egemenlik.....	9

Birinci Bölüm DEVLETİN KÖKENİ

I- DEVLET ÖNCESİ TOPLUMLAR.....	11
A- İlkel Toplumda Siyasal İktidarın Niteliği.....	13
İlkel Toplumunu Eksikleriyle Tanımlamak!.....	14
Pazardan Yoksunluk!	15
<i>Tartışma Konusu 1</i>	
<i>İlkellik ve Uygarlık Üzerine</i>	16
Yazıdan Yoksunluk!	17
Devletten Yoksunluk!.....	17
Tarihten Yoksunluk!.....	20

	<i>Tartışma Konusu 2</i>	
	<i>İlkel Toplumda Önderin Gücü</i>	21
B-	İlkel Toplumda Eşitliğin Korunması	23
	İnsan Vücuduna Kazınan Yasa.....	24
	Özel Mülkiyet Yasası, Potlaç, Mübadele	26
	Nüfusun Dengede Tutulması	28
	Anaerkillik, Anasoyluluk ve Kadının Statüsü.....	32
	<i>Tartışma Konusu 3</i>	
	<i>Siyasal İktidarın Cinsiyeti</i>	35
II-	İLKEL TOPLUMDAN DEVLETLİ TOPLUMA GEÇİŞ	37
A-	Devletin Ortaya Çıkışı: Dış Etkenler.....	39
	Fetih Teorisi ve Mezopotamya'da Devletin Doğuşu.....	40
	Fetih Teorisi ve İnka Uygarlığı	43
	Hidrolik Tuzak	45
	<i>Tartışma Konusu 4</i>	
	<i>İlkel Toplumun Devletleşme Sürecinde Savaşçı ve Barışçı İlişkiler</i>	45
B-	Devletin Ortaya Çıkışı: İç Etkenler	46
1-	Dini Etkenler ve Pierre Clastres	47
	Marksist Devlet Teorisine Eleştiri	47
	Ormanın Peygamberleri	49
	Maya Uygarlığı Bir İstisna mı?	52
2-	Ekonomik Etkenler ve Marvin Harris	54
	Solomon Adalarında Büyük Adamlık Kurumu	54
	Trobriand Adalarında Büyük Adamlık Kurumu.....	55
	Bunyoro Topluluğunda Büyük Adamlık Kurumu.....	56
C-	Devletin Kuruluşuna Yol Açan Etkenlerin Değerlendirilmesi	57
	<i>Tartışma Konusu 5</i>	
	<i>Mezopotamya: İlk Kentler, İlk Devletler</i>	59

İkinci Bölüm

KENT DEVLETİ

I-	ŞEFLİKLERDEN KENT DEVLETİNE GEÇİŞ.....	61
II-	İLK KENT DEVLETLERİ.....	63

III- İLK İMPARATORLUK.....	67
<i>Tartışma Konusu 6</i>	
<i>Sümer Kent Devletlerinin Niteliği.....</i>	69
IV- ESKİ YUNAN UYGARLIĞINDA KENT DEVLETLERİ.....	71
V- YUNAN KENT DEVLETLERİ VE DOĞRUDAN DEMOKRASİ.....	74
A- İlk Demokratik Reformlar	75
B- Atina Demokrasisinin Kurumları.....	79
1- Yasama: Halk Meclisi (Ekklesia)	79
2- Yürütme: Beşyüzler Konseyi.....	82
3- Yargı: Halk Mahkemesi (Dikasterion)	84
<i>Tartışma Konusu 7</i>	
<i>Sokrates'in Yargılanması.....</i>	88
VI- ATİNA DEMOKRASİSİNİN GERÇEKLEŞTİĞİ KOŞULLAR.....	90
A- Küçük Ölçekli Bir Devlet	90
B- Yüz Yüze Toplum	91
C- Türdeş Sosyal Yapı.....	92
VII- ATİNA DEMOKRASİSİNDE KİŞİSEL ÖZGÜRLÜKLER	93
A- İfade Özgürlüğü	93
B- İnanç Özgürlüğü.....	97
C- Kişi Güvenliği ve Kişi Dokunulmazlığı	100
D- Mülkiyet Hakkı ve Konut Dokunulmazlığı	100
VIII- ATİNA'DA YURTTAŞLIK STATÜSÜ VE YURTTAŞLIK BİLİNCİ	101
A- Sitenin Bağımsızlığı.....	101
B- Siyasal Yaşama Aktif Katılım	102
Devletsiz Demokrasi	104
Bir Yaşam Biçimi Olarak Demokrasi.....	105
C- Atina'da Kölelik.....	108
D- Amatör Siyaset	110
IX- ATİNA'DA MUHALİF SİYASAL DÜŞÜNCE	112
A- Radikal Muhalefet: Platon.....	112
Platon'un Toplum ve Devlet Anlayışı	114
Platon'un Adalet Anlayışı	116
Platon'da Mülkiyet ve Aile.....	117
Platon'da Kadın – Erkek Eşitliği.....	118

	Kölelik.....	118
	<i>Tartışma Konusu 8</i>	
	<i>İyi ile Kötünün Çelişkisi.....</i>	120
B-	İlimli Muhalefet: Aristoteles	121
	Aristoteles'in İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı.....	123
	Aristoteles'e Göre Yönetimlerin Değişme Nedenleri	125
	Aristoteles'e Göre En İyi Yönetim	125
	Eşitsizliklerin Meşrulaştırılması.....	128
	Aristoteles'in Adalet Anlayışı	129
X-	YUNAN KENT DEVLETLERİNİN ÇÖKÜŞÜ	130
	Epikürizm	130
	Stoisizm	131
XI-	ROMA'DA SİYASAL DÜŞÜNCE	133
	Polybios	134
	Marcus Tullius Cicero.....	134
	<i>Tartışma Konusu 9</i>	
	<i>Roma'nın Başarıları.....</i>	135
XII-	İMPARATORLUK BİR GLOBAL TOPLUM MUDUR?	136
	İmparatorluk ve Devlet.....	137
	İmparatorluk, Hegemonya, Konfederasyon.....	138

Üçüncü Bölüm

FEODAL DEVLET

I-	FEODAL TOPLUM.....	144
	Feodal Beylerin Kökeni	145
	Serflerin Kökeni	146
II-	FEODAL İKTİDAR.....	146
	İktidarın Bölünmesi.....	147
	Hıristiyanlık	149
III-	TEOKRATİK İKTİDAR ANLAYIŞI.....	151
A-	Tanrı Devleti: Aziz Agustinius.....	151
B-	Tanrısal Yasaların Üstünlüğü: Aquino'lu Thomas.....	152

	<i>Tartışma Konusu 10</i>	
	<i>Katolik Kilisesi'nin Gücü</i>	154
IV-	LAİK İKTİDAR ANLAYIŞI	156
A-	İnsan Yapımı Yasaların Üstünlüğü: Padova'lı Marsilius.....	156
B-	İktidarın Kökenine İlişkin İlk Bilimsel Teori:	
	İbni Haldun	159
	1- Siyasal İktidarın Kökeni.....	161
	2- Soy Dayanışması (Asabiyyet).....	162
	Evrensel Bir Sosyal Yasa.....	162
	Dayanışma Biçimleri	164
	Soy Dayanışması ve Devletin Kuruluşu	165
	Soy Dayanışmasının Niteliği.....	166
	3- Dönemler Kuramı (Tavırlar Teorisi)	167
	4- Dönemler Kuramının Eleştirisi	169
	Organisizm.....	169
	Fatalizm (Kadercilik).....	171
	Pesimizizm (Kötümserlik)	173
	<i>Tartışma Konusu 11</i>	
	<i>Yakın Tarihimize İbni Haldun'un Gözüyle Bakmak</i>	176

Dördüncü Bölüm

ULUS DEVLET

I-	EGEMEN İKTİDARIN DOĞUŞU	179
A-	Laik İktidar: Nicola Machiavelli.....	181
	İtalya'nın Ulusal Birliği.....	182
	İktidarın Kaynağı	184
	İktidarın Meşruiyeti.....	185
	<i>Tartışma Konusu 12</i>	
	<i>Monarşik Yönetimin Büyüsü</i>	187
B-	Egemen İktidar: Jean Bodin	189
	Egemen Devletin Özellikleri	190
	Bodin'in Egemenlik Anlayışının Sonuçları.....	196
C-	Yeni Bir Meşruiyet Anlayışı: Thomas Hobbes	196

	Hobbes ve Doğa Durumu	198
	Hobbes ve Toplum Sözleşmesi	200
	Toplum Sözleşmesinin Sonuçları ve Yönetim Biçimleri.....	202
	Hobbes'un Doğal Haklar ve Adalet Anlayışı.....	203
	Hobbes'a Göre İktidarın Sınırı: Yaşam Hakkı.....	205
	<i>Tartışma Konusu 13</i>	
	<i>Hobbes'un Leviathan'ı ve 20. Yüzyıl Diktatörlükleri.....</i>	<i>208</i>
	<i>Tartışma Konusu 14</i>	
	<i>Thomas Hobbes'un Eleştirisi.....</i>	<i>209</i>
II-	EGEMEN İKTİDARIN SINIRLANMASI	210
A-	Doğal Haklar Teorisi: John Locke	211
	İktidarın Kaynağı	212
	Doğa Durumu ve Toplum Sözleşmesi.....	213
	İktidarın Sınırı ve Direnme Hakkı.....	215
	Yönetim Biçimleri ve Mutlak İktidar	217
	Locke ve Kuvvetler Ayrılığı İlkesi.....	218
	Mülkiyet Hakkı.....	219
	<i>Tartışma Konusu 15</i>	
	<i>Mülkiyet Hakkının Kökeni</i>	<i>221</i>
B-	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi: Charles Louis Montesquieu.....	225
	Yönetim Biçimleri ve Dayandıkları İlkeler.....	227
	Kuvvetler Ayrılığı İlkesi	229
III-	EGEMEN İKTİDARIN DEMOKRATİKLEŞMESİ	230
A-	Halk Egemenliği: Jean-Jacques Rousseau	230
	Toplum Sözleşmesi.....	232
	Genel İrade: Yanılmaz Bir İçgüdü	234
	Rousseau'nun Yasa Anlayışı.....	237
B-	Çoğunluğun Despotizmi Tehlikesi ve Rousseau	238
	Kuvvetler Birliği mi? Kuvvetler Ayrılığı mı?.....	241
	Rousseau'da Yönetim Biçimleri	244
	Rousseau ve Doğal Haklar Teorisi.....	246
C-	Toplum Sözleşmesi'nin Ulus Devlete Uygulanabilirliği	247
	<i>Tartışma Konusu 16</i>	
	<i>Çoğunluğun Despotizmi.....</i>	<i>250</i>

IV- EGEMEN İKTİDARIN BÖLÜNMESİ:	
FEDERAL DEVLET	252
A- Federal Devlet ve Egemenliğin Bölünmezliği İlkesi.....	253
B- Klâsik Egemenlik Anlayışının Aşılması.....	256
C- Federal Devlet ve Çağdaş Egemenlik Anlayışı.....	259
D- ABD'nin Kuruluşunda Egemenlik Tartışması	262
E- Egemenlik Atomunun Bölünmesi.....	264
Federal Hukuk Üstün müdür?.....	268
Egemenlik Kaynağında Bölünmüş müdür?	270
F- Bölge Devlet.....	273
1- İtalya	273
2- İspanya	275
3- Fransa	278
G- Bölge Devlet ve Federal Devletin Karşılaştırılması	279
H- Federal Devlet ve Konfederasyonun Karşılaştırılması.....	283
<i>Tartışma Konusu 17</i>	
<i>Günümüzde Egemenlikten Ne Anlamalıyız?</i>	<i>286</i>

Beşinci Bölüm

MODERN SİYASAL İDEOLOJİLER

I- LİBERALİZM VE SOSYAL DEVLET ANLAYIŞI.....	289
A- Liberalizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	290
Siyasal Liberalizm – Ekonomik Liberalizm.....	291
Devlet İktidarının Sınırı.....	292
Liberalizmin Özgürlük Anlayışı.....	293
Liberalizm ve Demokrasi	294
B- Sosyal Devlette Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	296
Sosyal Devletin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	297
Sosyal Devlet Anlayışı ve Demokrasi.....	298
II- MARKSİZM.....	300
A- Marksizmin Felsefi Temeli: Diyalektik Materyalizm.....	300
B- Marksizmin İnsan, Toplum ve Devlet Anlayışı	303
Marksizmin Özgürlük Anlayışı	303

Marksizmin Eşitlik Anlayışı.....	307
Marksizm ve Demokrasi.....	308
C- Marksizmin Öngörülleri	310
D- Marksizmin Uygulaması: SSCB Deneyimi.....	312
III- FAŞİZM.....	316
A- Faşizmin İtalya'da Doğuşu	317
B- Faşizmde Birey, Toplum ve Devlet İlişkileri.....	318
Korporasyonlar ve Korporatif Ekonomi.....	319
Faşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	320
Faşizm ve Demokrasi	321
C- Faşist Hareketin Değerlendirilmesi	322
Tartışma Konusu 18	
Yirminci Yüzyılda Diktatörlük ve Faşizm	323
IV- NASYONAL SOSYALİZM	324
A- Nasyonal Sosyalizmin Almanya'da Doğuşu	325
B- İrk Devletinin Kuruluşu	328
C- Nasyonal Sosyalist İktidarın Özellikleri.....	330
D- Totaliter Diktatörlük.....	332
Tartışma Konusu 19	
Alman Faşizmi ve Kitle Ruhu.....	335
Tartışma Konusu 20	
Nasyonal Sosyalizm ve Komünizm: Benzerlikler ve Farklılıklar	336
V- ANARŞİZM.....	337
A- Anarşizm ve Bireyin Önemi	339
B- Anarşizmin Özgürlük ve Eşitlik Anlayışı	340
C- Anarşizm ve Şiddet	342
D- Anarşist Toplumda Kuralların Kaynağı ve Niteliği.....	344
E- Anarşizm ve Demokrasi	346
Tartışma Konusu 21	
Bir Devlet Düşmanı ile Röportaj	349

Altıncı Bölüm

DEMOKRASİ TEORİSİ

I-	MODERN ÇAĞ'DA DEMOKRASİNİN YENİDEN DOĞUŞU	353
	Mekân ve Zamanda Farklılık	354
	Demokratikleşme Dalgaları	355
II-	MODERN DEMOKRASİYİ BİÇİMLENDİREN ETKENLER.....	356
	1) Cumhuriyetçi Gelenek	356
	2) Kuvvetler Ayrılığı.....	358
	3) Siyasal Temsil	359
	4) Liberalizm	361
	5) Doğal Haklar Teorisi.....	362
	6) Laiklik	363
	<i>Tartışma Konusu 22</i>	
	<i>Laiklik İdeali</i>	365
III-	DEMOKRASİ NASIL HAKLILAŞTIRILABİLİR?	367
	A- Tarihsel Deneyim	367
	B- Demokrasinin Ahlaki Temeli	369
	Ahlaki Özerklik	369
	Doğal Eşitlik İlkesi.....	372
	Bireysel Kendi Kaderini Tayin Hakkı	373
	C- Demokrasinin Rasyonel Temeli	377
	Bireysel Çıkarların Belirlenmesi	378
	Bireysel Çıkarların Gerçekleştirilmesi	380
	Bireysel Çıkar - Kamu Yararı Ayrımı.....	383
	Liberal ve Cumhuriyetçi Yaklaşımlar	384
	Demokratik Süreç ve Kamu Yararının Belirlenmesi	386
	Kamu Yararı, Uzmanlaşma ve Elit Yönetimi	390
IV-	DEMOKRASİ MODELLERİ	395
	İktidarın Doğrudan Kullanımından İktidarın Denetlenmesine.....	395
	Modern Çağın İlk Demokrasi Teorileri.....	396
V-	DEMOKRATİK ELİTİZM VE KATILIMCI DEMOKRASİ	399
	Halkın Siyasetteki Rolü	399
	Siyasal Elitin Rolü.....	401

Yurttaşların Çıkarlarının Korunması	405
Siyasal Katılımın Arttırılması Sorunu.....	406
Kaybolan Perspektif	407
İşyeri Demokrasisi	409
<i>Tartışma Konusu 23</i>	
<i>Mondragon Kooperatifler Grubu.....</i>	<i>410</i>
Demokrasinin Yaygınlaştırılması ve Rejimin İstikrarı	416
Halkoylaması	418
<i>Tartışma Konusu 24</i>	
<i>Modern Devlet ve Doğrudan Demokrasi.....</i>	<i>424</i>
<i>Tartışma Konusu 25</i>	
<i>Demokratik Toplumlar Ne Tür Bir Despotizmden Korkmalıdır?.....</i>	<i>426</i>
VI- ÇOĞUNLUK DEMOKRASİSİ VE KONSENSÜS DEMOKRASİSİ	427
A- Yeni Bir Toplum ve Yeni Bir Siyaset Anlayışı	428
B- Çoğunluk ve Konsensüs Modellerinin Karşılaştırılması.....	430
C- Demokrasi Modelleri ve Sosyal Yapı	437
VII- TÜRKİYE'NİN DEMOKRASİ SERÜVENİ.....	440
A- Osmanlı Devleti Dönemi.....	440
<i>Tartışma Konusu 26</i>	
<i>Yerel Kongre İktidarları</i>	<i>442</i>
B- Türk Devrimi ve Demokratikleşme	444
C- Tek Parti Rejiminin Niteliği	446
D- Çok Partili Dönem	452
E- 1961 Anayasası ve Çoğulcu Demokrasi Anlayışı.....	454
<i>Tartışma Konusu 27</i>	
<i>Milli Egemenlik ve Milli İrade</i>	<i>457</i>
VIII- TÜRKİYE'DE HUKUK DEVLETİ İLKESİNİN GELİŞİMİ.....	459
Tanzimat Dönemi	460
Meşrutiyet Dönemi	461
Cumhuriyet Dönemi.....	461
<i>Tartışma Konusu 28</i>	
<i>Anayasa Mahkemesi'nin Hukuk Devleti Anlayışı.....</i>	<i>464</i>
IX- KONSENSÜS DEMOKRASİSİ VE TÜRKİYE.....	466
Türkiye'nin Sosyal Yapısı.....	467

Kültürel Kimliklerin Siyasallaşması	469
Bir Tespit ve Değerlendirme.....	471

Yedinci Bölüm

İNSAN HAKLARI TEORİSİ

I- TEMEL KAVRAMLAR VE TARİHSEL GELİŞİM.....	474
A- İnsanın Değeri ve İnsan Onuru	474
B- Modern Çağ'da İnsan Hakları Öğretisinin Doğuşu.....	479
Hak Kavramı	481
İnsan Hakları Kavramı	482
İnsan Haklarının Benzer Kavramlardan Ayırt Edilmesi.....	484
II- İNSAN HAKLARININ KAYNAĞI.....	485
Doğal Hukuk ve Doğal Haklar Teorisi.....	485
Doğal Haklar Teorisinin Eleştirisi	488
İnsan Doğası ve İnsan Gereksinimleri	489
İnsan Doğası ve İnsanın Olanakları.....	492
İnsan Hakları Keşif mi, İcat mı?	493
Doğal Haklar Teorisinin Sonuçları.....	494
III- HAK KUŞAKLARI VE BÜTÜNSELLİK İLKESİ.....	497
Birinci Kuşak (Klasik) Hakların Doğuşu	498
İkinci Kuşak (Sosyal) Hakların Doğuşu	499
Üçüncü Kuşak Hakların Doğuşu	501
Dördüncü Kuşak Hakların Doğuşu	502
İnsan Haklarının Bütünlüğü İlkesi	503
IV- KÜLTÜREL RÖLATİVİZM VE EVRENSELLİK İLKESİ	504
A- İnsan Haklarının Tarihsel Özgüllüğü ve Evrensellik	505
B- Geleneksel Hint Kültürü ve İnsan Hakları.....	509
<i>Tartışma Konusu 29</i>	
<i>Roop Kanwar: Kurban mı, Tanrıça mı?</i>	514
C- İslam Kültürü ve İnsan Hakları.....	517
1- İnsan Haklarına İslami ve Evrensel Yaklaşımlar.....	517
2- İslam Hukuku ile İnsan Hakları Öğretisi Arasındaki Uyumsuzluk	521
1) Kölelik.....	521

2) Sabit Cezalar (Hadd Cezaları).....	522
3) İnanmayanların Durumu	524
4) Din ve Vicdan Özgürlüğü ile Dinden Dönme Cezası	525
5) Hıristiyan ve Yahudi Azınlıkların Statüsü.....	526
6) Kadınların Statüsü.....	527
3- Özgürlükçü Yorumun Sınırları	529
D- Evrensellik – Kültürel Rölativizm Gerilimi Üzerine Bir Değerlendirme	531
V- BİRİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	534
Birinci Kuşak Hakların Gerçekleştirilmesinde Devletin Pozitif Edimi	534
Pozitif Edimin Anayasada Düzenlenmesi	538
VI- İKİNCİ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	539
A- İkinci Kuşak Haklara Yönelik Liberal Eleştiri.....	539
B- Sosyal Hakların Güçlendirilmesi.....	545
Küreselleşme ve Sosyal Haklar.....	545
Küresel Fırsat Eşitliği.....	546
Sosyal Hakların Somutlaştırılması	548
Devletin İktisadi ve Sosyal Ödevlerinin Sınırı	549
Anayasa Mahkemesi ve Sosyal Haklar.....	550
VII- ÜÇÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR	551
Üçüncü Kuşak Hakların Niteliği.....	553
Hakkın Unsurları	555
Hakların Öznesiyle İlgili Sorunlar.....	556
Halkların Kendi Kaderini Tayin Hakkı	556
Kültürel Kimliğe Saygı Hakkı.....	558
VIII- DÖRDÜNCÜ KUŞAK HAKLARLA İLGİLİ TARTIŞMALAR.....	560
A- Biyo-teknoloji ve İnsan Doğası.....	561
B- Bilişim Teknolojisi ve İnsan Onuru	567
C- Yeni Tehditlerin Ortaya Çıkardığı Yeni Hak Talepleri.....	570
Kişisel Bütünlük Hakkı?	570
Kişisel Verilerin Korunması Hakkı.....	571
IX- İNSAN HAKLARI VE ULUSLARARASI POLİTİKA.....	573
Westphalia Modeli Dünya Düzeni ve İnsan Hakları.....	573
Yirminci Yüzyılda İnsan Hakları: Küresel Bir İdeoloji	574
Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi.....	576

İnsan Hakları, Yayılmacı Dış Politika ve Silahlı Müdahale	577
---	-----

Sekizinci Bölüm

SİYASAL ÖZGÜRLÜKLER VE DEMOKRASİ

I- İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ	581
A- AİHS ve Türk Hukukunda İfade Özgürlüğü.....	582
İfade Özgürlüğünün Negatif ve Pozitif Boyutları.....	584
İfade Özgürlüğünün Kapsamı ve Sınırları	585
B- İrkçi Düşünce Açıklamaları	586
Uluslararası Hukuk Bakımından.....	587
Türk Hukuku Bakımından	594
İfade Özgürlüğünün Sınırlanmasında Takdir Yetkisi.....	595
C- Dini ve Ahlaki Konulara İlişkin İfade Özgürlüğü	597
D- Nefret İfadesi ve TCK 216.....	599
1- Suçun Niteliği	599
2- TCK 216 ve İnanç Temelli Kısırtma.....	602
E- Siyasal Eleştiri Özgürlüğü.....	606
1- Siyasal Eleştiri ve TCK 301	607
<i>Tartışma Konusu 30</i>	
<i>Türk Milletini Aşağılama Suçu ve İfade Özgürlüğü</i>	<i>613</i>
2- Politikacılara Yönelik Eleştiri ve Politikacıların Eleştiri Özgürlüğü	617
3- TCK 305: Temel Millî Yararlara Aykırılık Suçu.....	621
F- Ayrılcı Görüşler.....	622
G- Vicdani Ret ve İfade Özgürlüğü	624
II- SİYASAL ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ	626
A- Siyasal Partilerin İşlevi.....	626
B- AİHS ve Siyasal Parti Özgürlüğü	628
C- AİHM İçtihatları Çerçevesinde Türk Hukukunun Değerlendirilmesi	635
1- Ülke Bütünlüğün Korunması ve Bölünmezlik İlkesi.....	635
2- Siyasi Partiler Kanunu'ndaki Şekli Yasaklar	640
3- Devletin Temel İlkelerinin Değiştirilmesi Sorunu.....	641
4- Laiklik İlkesinin Korunması	644
D- Mücadeleci Demokrasi / Mücadeleci Devlet	647

1- Mücadeleci Demokrasi Anlayışı	647
2- Avrupa Konseyi'ne Üye Devletlerde Mücadeleci Demokrasi Uygulamaları.....	649
3- Türkiye'de Siyasal Parti Yasaklarının Genel Görünümü	651
III- TOPLANTI VE GÖSTERİ YÜRÜYÜŞÜ ÖZGÜRLÜĞÜ.....	652
A- Demokrasi ve Toplantı Özgürlüğü.....	653
B- Bildirim Verilmeden Yapılan Toplantılar	654
C- Ertelenmiş veya Yasaklanmış Toplantılar	657
D- Toplantı Mekanı, Zamanı ve Süresi ile İlgili Yasaklar.....	659
E- Toplantılara Müdahale Edilmesi	661
Kamu Düzeninin Korunması Amacıyla Müdahale.....	661
Orantısız Müdahale ve Kötü Muamele Yasağı.....	663
Müdahalede Biber Gazı Kullanımı	664
F- Toplantı Özgürlüğü Üzerine Bir Tespit ve Değerlendirme.....	665
KAYNAKLAR	667